

ІНВЕСТУВАННЯ ЛІСІВ: АНАЛІЗ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

За останні роки у юридичній літературі можна спостерігати певний розвиток досліджень у сфері інвестування лісів. Однак, незважаючи на це, проблеми інвестиційної діяльності підприємств лісопромислового комплексу залишаються недостатньо дослідженими.

Розширене відтворення ресурсно-виробничого потенціалу лісового господарства потребує нарощення інвестиційного забезпечення суб'єктів лісогосподарського підприємництва, оскільки на сьогодні надзвичайно повільно проходять процеси зміни фізично опрацьованого та морально застарілого лісозаготівельного та деревообробного устаткування. Обмеженість інвестиційних ресурсів унаслідок відсутності значних прибуткових надходжень, неможливість залучати банківські кредити та випускати боргові зобов'язання не дають змоги розвивати власну науково-дослідну базу, стимулювати інженерні кадри, займатися раціоналізаторською та винахідницькою діяльністю. Також у лісогосподарському комплексі відсутні потужні інтегровані підприємницькі структури, які завдяки високій концентрації інвестиційних ресурсів були б здатні фінансувати проєктування та масове виробництво вітчизняного високотехнологічного й деревообробного обладнання. Вищезначені проблеми нарощення інвестиційного забезпечення вимагають розробки нових підходів щодо застосування сучасних форм та методів інвестиційної діяльності суб'єктів лісогосподарського підприємництва [1, с. 22].

На думку О. Дзюбенко, основними складовими інвестиційно-інноваційного забезпечення розвитку лісового господарства є формування інтегрованих підприємницьких об'єднань лісогосподарського спрямування, інституціоналізація форм державно-приватного партнерства та іпотечно-заставних операцій, а також максимально можливе запозичення передового іноземного досвіду в частині підтримки лісогосподарської діяльності та стимулювання заліснення окремих

категорій земель. Вагомим резервом нарощення потенціалу інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку лісового господарства є впровадження в практику регулярної діяльності окремих інструментів Спільної аграрної політики щодо підвищення конкурентоспроможності сільського та лісового господарства: пришвидшення поширення знань у сільському господарстві та лісівництві; перехід до економіки з низьким рівнем вуглецю у сільському господарстві та лісівництві [2, с. 55].

Окремі науковці наголошують на тому, що поза увагою залишаються інституціональні аспекти інвестиційного забезпечення лісогосподарської та деревообробної діяльності, зокрема не досліджується специфіка інвестиційного процесу на державних лісогосподарських підприємствах та на суб'єктах приватного лісогосподарського підприємництва. Також поза увагою залишаються нетрадиційні методи нарощення інвестиційного потенціалу лісогосподарських підприємств, зокрема випуск даними суб'єктами господарювання боргових цінних паперів, використання окремих лісогосподарських та лісових активів як застави для залучення кредитних ресурсів комерційних банків, входження лісогосподарських підприємств в інтегровані підприємницькі структури [1, с. 22].

Крім того, у лісопромисловому комплексі в сучасних умовах господарювання спостерігаються проблеми, пов'язані з конкурентоспроможністю продукції, які можливо вирішити лише за умови активізації інноваційно-інвестиційної діяльності. Основними з них є: 1) значне старіння основних виробничих потужностей, які довгий час підтримуються здебільшого за рахунок відновлювального ремонту та незначних модернізацій і рідше – заміни зношеного устаткування; 2) висока енергоємність існуючого обладнання, значно її витрати коштів на його утримання, надзвичайно низькі якісні та технічні характеристики роблять неможливим освоєння виробництва багатьох конкурентоспроможних видів продукції, що користується попитом; 3) низька конкурентоспроможність продукції, необхідність підвищення якості меблів, забезпечення спроможності витримати конкурентний тиск у зв'язку з розширенням ЄС та набуттям Україною найближчим часом членства в СОТ; 4) порушення міжгалузевих зв'язків

технологічно пов'язаних галузей: деревообробної з лісовим господарством, машинобудівною та хімічною промисловістю; 5) присутність на товарному ринку України значної кількості продукції з деревини, особливо меблів, вироблених в тіньовому секторі економіки та нелегально ввезених із-за кордону [3, с. 300].

В юридичній літературі існує точка зору про те, що проблема інвестиційно-інноваційного забезпечення розвитку суб'єктів лісгосподарського підприємництва зводиться до впровадження сучасних форм підприємницької діяльності, які дають можливість підвищувати рівень концентрації капітальних інвестицій і забезпечувати відповідний рівень оновлення, реконструкції та технічного переоснащення, лісозаготівельного та деревообробного обладнання [4].

Крім того, обґрунтовується доцільність формування партнерських відносин між державою як власником переважної більшості лісових активів в особі державних лісгосподарських підприємств (постійних лісокористувачів) з суб'єктами приватного підприємництва та бізнесовими структурами, які тривалий період працюють на ринку лісопродукції та беруть участь у переважній більшості фаз лісопродуктивного ланцюга. Висловлюються також думки щодо відокремлення лісгосподарської діяльності та переробки деревини, які на сьогодні є складовими виробничо-господарської діяльності державних лісгосподарських підприємств, що не забезпечує прозорих схем продажу заготовленої деревини на конкурентних засадах, а це знекровлює інвестиційні потоки у лісгосподарському комплексі. Існують пропозиції щодо максимально можливої імплементації передового європейського досвіду щодо підтримки процесів лісовідновлення та агроеліорації, що дасть можливість забезпечити критично необхідний рівень інвестиційної активності суб'єктів лісгосподарського підприємництва [5, с. 54].

Вагомим джерелом інвестиційно-інноваційного забезпечення розвитку лісового господарства є впровадження інститутів державно-приватного партнерства, що дасть можливість залучати в лісове господарство фінансові ресурси приватних підприємницьких структур. Перевага такого партнерства в

тому, що воно зберігає державну форму власності на лісові та лісогосподарські активи і при цьому залучає приватні інвестиції в розширене відтворення лісоресурсного потенціалу та модернізацію лісогосподарської та лісозаготівельної інфраструктури. Державно-приватне партнерство є також важливою інституціональною передумовою збереження в цілому існуючої моделі управління лісовим господарством та унеможливорює відцентрові рухи щодо руйнації галузі [2, с. 55].

Дослідження також показали, що актуальними проблемами інвестиційного забезпечення лісогосподарських підприємств переважної більшості регіонів є: 1) розбалансована політика, формування конкурентного середовища у сфері банківської діяльності і здешевлення кредитних ресурсів для суб'єктів лісогосподарського підприємництва; 2) поширення іпотечного кредитування під заставу заготовленої деревини та інших продуктів лісогосподарської деревообробної діяльності; 3) становлення кредитної кооперації на основі участі організаційно-правових форм лісогосподарського підприємництва; 4) закріплення грошових потоків у сфері лісогосподарського виробництва внаслідок наявності значної кількості інституціональних пасток інвестування лісогосподарських та лісоохоронних проектів; 5) стимулювання громадян до інвестування проектів заліснення територій, нарощення масштабів плантаційного лісівництва, організації заготівлі і первинної переробки недеревної сировини [6, с. 34].

Всі зазначені вище проблеми вказують на нагальну потребу розробки нових підходів щодо застосування сучасних форм та методів інвестиційної діяльності суб'єктів лісогосподарського підприємництва, створення конкурентоспроможності, стимулювання до інвестування, у тому числі іноземного.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Голян В., Мельник Т., Шестак М. Інвестиційна діяльність суб'єктів лісогосподарського підприємництва: основні проблеми, передумови та

пріоритетні напрями вдосконалення / В. Голян, Т. Мельник, М. Шестак // Економіст. – № 6. – 2014. – 22-28.

2. Дзюбенко О. Інвестиційно-інноваційне забезпечення розвитку лісового господарства в сучасних умовах / О. Дзюбенко // Економіст. – № 5. – 2016. – С. 54-56.

3. Хаустова К. М. Головні пріоритети в інвестиційно-інноваційній діяльності лісопромислових підприємств Закарпатської області. / К. М. Хаустова // Університетські наукові записки. – 2007. – № 1(21). – С.299-302.

4. Голян В. А. Фінансово-економічний механізм проектного управління територіальним лісогосподарським комплексом / В. А. Голян, О. А. Голуб, О. В. Сакаль // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 8 – С. 5-10.

5. Дзюбенко О. Інвестиційно-інноваційне забезпечення розвитку лісового господарства в сучасних умовах / О. Дзюбенко // Економіст. – № 5. – 2016. – С. 54-56.

6. Мельник Т. Нарощення інвестиційного потенціалу лісогосподарського виробництва: регіональні пріоритети та інституціональні форми / Т. Мельник // Економіст. – № 12. – 2013. – С. 34-35.

*Савчук Олена Олександрівна – кандидат юридичних наук, науковий співробітник
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України*